

Илија ПСАЛТИРОВ

ПРЕД И ПО ИЗБОРИТЕ

Колумнава ќе се појави во печат два дена пред изборниот ден, иако ја пишувам два дена пред истиот. Во овој неколкудневен период ништо суштински нема да се промени, од причина што ништо спектакуларно и не ќе може да случи за толку краток период, освен најавите за формирање нова влада (кој и да го прави тоа). Но, пред да преминам на тоа што ќе треба победникот на овие избори да направи во претстојниот период, сакам да се осврнам наназад, во изминатиов еден месец и да ги проанализирам однесувањата на политичките субјекти во изборната трка. Не верувам дека некој бил толку наивен, па очекувал дека кампањите на најголемите партии од македонскиот и од албанскиот блок би се воделе во вистински европски манир. Беше прашање само во која форма ќе се случи некоја провокација или инцидент.

И, за жал, се случила и пресметки меѓу ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ, како и меѓу ДПА и ДУИ. Не беа тоа наивни пресметки. Се вадеа и калашњикови и пиштоли и што уште не, ама како што се случува кај нас, никој за ништо не одговараше. Демек полицијата нема појма кои биле сторителите на насилствата. Се вртеа изборни штабови, се вртеа улични тепачки, како да е сè тоа нормално во еден предизборен циклус на партиско "надмудрување" (често употребуван новинарски израз). Она што со овие инциденти се потврди, по кој знае кој пат, е дека сè уште не-

маме култура на водење на избори. Сè уште немаме научено како треба да се води една кампања, без да се дисквалификува опонентот, туку на најдобар можен начин да се претстават сопствената програма и луѓето со кои се оди на избори.

Партиите од македонскиот блок, колку-толку нешто проговорија за економијата и за евентуалните чекори кои би ги презеле за нејзино подобрување, имајќи предвид дека сепак таа е оној клучен сегмент, на кој ќе треба да ѝ се посвети идната влада во претстојните 4 години. Сепак, дисквалификациите кои меѓусебно си ги пласираа двата главни тabora, вклучувајќи ги тука најмногу личните навреди и девалвирања, покажаа дека кај нас тоа е единствен начин за да се дојде на власт или таа да се задржи. Но, да бидам искрен, очекував дека партиите од албанскиот блок ќе се однесуваат барем малку покоректно отколку што тоа беа на претходните неколку избори. Ова го велам од едноставна причина, што освен препукувањата за тоа кој повеќе направи, односно не направил за Албанците, не слушнавме ништо за тоа како да се подобри севкупното живеење како на Албанците, така и на сите останати граѓани во Македонија. Не може а да не се спомне фактот дека на ниту еден митинг, на ниту една прес-конференција, во ниту еден изборен штаб на овие партии не можеше да се види знамето на македонската држава. За нив сè уште постои само едно знаме, албанското. Со тоа, за жал, уште еднаш се потврдува она

што со години наназад е карактеристика на албанските политички лидери, а тоа е немањето доблест да се покаже барем малку лојалност кон државата, која сепак им овозможи многу повеќе од она што го пропишуваат меѓународните стандарди за почитување на правата на малцинските етнички заедници и групи. Ова не значи дека она што беше остварено како бенефит за Албанците во земјава по потпишувањето на охридскиот Рамковен договор, не требаше да се случи. Но, убеден сум дека токму заради фактот што Албанците ги уживаат сите права и што за нив во било која влада има загарантирано место, требаше да се надминат себеси и да им покажат и на своите македонски сограѓани, како и на меѓународните фактори дека сепак нивна земја е Македонија, а не некоја друга. Толку ли беше тешко покрај албанското да го развееат и македонското знаме?

Треба ли да го спомнам и тоа дека партиски и албански знамиња се вееја на места каде што е предвидено да стојат само официјални симболи на државата? И повторно никому ништо. Е, па така држава не се прави, драги сограѓани. Ама кому му е гајле за државата! Најважни се, како и секогаш, партиските и личните интереси. А кога сум кај овие интереси, крајно време е да проговорам и за тоа кои би требало да бидат очекувањата од идната влада. Иако не е за верување, сепак постои надеж дека конечно, освен партиските и личните интереси, новата влада ќе со-

бере сили да се надмине себеси и да поработи за доброто на сите граѓани. Мислам дека по сите овие петнаесет години минати во неизвесност и очекувања за подобар живот, сега постојат вистински услови за креаторите на државната политика да сторат нешто повеќе за подигнување на животниот стандард. Крупните политички прашања се речиси целосно затворени, што остава можност во идниот период новата влада во најголема мера да им се посвети на развојот на економијата и на социјалата. Нема да има оправдувања, доколку навистина не се преземат радикални чекори во насока на подобрување на деловната клима, на намалување на нивото на невработеност, намалување на сивата економија, намалување на сиромаштијата, подигнување на нивото на услугите на јавната администрација, зајакнување на судството итн. Сè ова ќе ги размрда и другите процеси, а пред сè, процесот на приближување кон НАТО и Европската унија. Затоа што (не еднаш ова сум го напишал), сите неопходни реформи, пред сè, ги правиме заради нас самите, а не за да ги задоволиме челниците на овие две евроатлантски асоцијации што, пак, би довело до наше членство во нив. Да се надеваме, а убаво би било и да веруваме дека конечно ќе дојде моментот на економска ренесанса, за по четири години од денес, да кажеме дека Македонија, од спорниот балкански колосек, преминала на вистинскиот, на европскиот. Ќе биде ли навистина така?